

KOIN 1 (ΠΙΜΣ Βιοηθική)**Κοινωνία και Βιοηθική****ΑΕ01Κ (ΠΙΜΣ Κοινωνιολογία, επιλεγόμενο)**

Υπεύθυνος: Μαρία Κούση (kousis.maria@gmail.com , kousis.m@uoc.gr)

Διάρκεια: 1ο εξάμηνο (ΧΕ 2013-14). Υποχρεωτικό μάθημα.

Στόχος: Θεωρητική και εμπειρική διερεύνηση ζητημάτων Κοινωνίας και Βιοηθικής

Περιεχόμενο: Στο μάθημα αναδύεται ο ρόλος του κοινωνικού πλαισίου που αφορά τις τρεις κύριες περιοχές της βιοηθικής: *το περιβάλλον, την ιατρική, και τη γενετική*. Αναλύονται θεσμικές, δομικές, και πολιτισμικές συνιστώσες ζητημάτων που άπτονται της βιοηθικής, όπως αυτές εμφανίζονται σε διαφορετικές προσεγγίσεις των κοινωνικών επιστημών και ιδιαίτερα της κοινωνιολογίας. Με έμφαση στην κοινωνική οργάνωση της βιοηθικής, προσδιορίζονται οι κοινωνικές δυνάμεις και δυναμικές που επιδρούν στην ευρύτερη πρακτική της. Ειδική αναφορά θα γίνει σε κρίσιμα πεδία ‘πολιτικών ζωής’ (π.χ. υγείας, διατροφής, και φύσης) καθώς και στις θεσμικές και μη-θεσμικές αντιδράσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Διδασκαλία: Διαλέξεις, Παρουσιάσεις

Εξετάσεις: 3 Υποχρεωτικές Εργασίες, μία για την κάθε ενότητα
(μέγιστος αριθμός λέξεων ανά εργασία: 1,000 λέξεις)

Ημερομηνίες Παράδοσης Εργασιών

1^η Εργασία: 28.11.13

2^η Εργασία: 23.12.13

3^η Εργασία: 27.01.14

Υποχρεωτική Προφορική παρουσίαση μίας εργασίας, σε ημερίδα, στις 01.02.14

Κάθε εργασία αποτελεί το 30% της τελικής βαθμολογίας. Ο/Η φοιτητής/φοιτήτρια θα παρουσιάσει προφορικά μία από τις παραπάνω 3 εργασίες σε ημερίδα που θα διεξαχθεί στα πλαίσια του μαθήματος στις 2 Φεβρουαρίου, 2014. Η προφορική παρουσίαση είναι υποχρεωτική και υπολογίζεται εως το 10% του τελικού βαθμού.

Οι εργασίες θα στηρίζονται σε πρόσφατες επιστημονικές μελέτες σχετικές με το αντικείμενο της κάθε μίας από τις τρεις ενότητες. Για την κάθε εργασία ο/η φοιτητής/τρια επιλέγει από την ηλεκτρονική ή την κλειστή συλλογή του μαθήματος, ή από τη σχετική βιβλιογραφία, 2 άρθρα ή ένα βιβλίο (2 κεφάλαια) στο θέμα που την/τον ενδιαφέρει και προτείνει το ειδικότερο θέμα, μαζί με τη βιβλιογραφία, στη διδάσκουσα. Εφόσον εγκριθεί η πρόταση, εργασία θα πρέπει να περιέχει:

1. Σύνοψη των επιχειρημάτων των συγγραφέων
2. Κριτική στη θεωρητική και ερευνητική τους προσέγγιση, και
3. Πρόταση για μία Εναλλακτική Προσέγγιση (θεωρητική και ερευνητική) στη μελέτη του θέματος.

Υλη

Σε ηλεκτρονική μορφή, στο

www.soc.uoc.gr/socmedia/protected/kousis/KOIN1/

Στην Κλειστή Συλλογή της Βιβλιοθήκης του ΠΚ, Ρέθυμνο

31.10.13   **Εισαγωγή: Κοινωνικές Επιστήμες & Βιοηθική**

Η συνεισφορά των Κοινωνικών Επιστημών:

Bosk, C.L. (2010) Bioethics, Raw and Cooked: Extraordinary Conflict and Everyday Practice, *Journal of Health and Social Behavior* 2010 51: S133-S146.

Hedgecoe, A.M.(2004) “Critical Bioethics: Beyond the Social Science Critique of Applied Ethics” *Bioethics* 18(2): 120-143.

Lopez, Hose (Nov. 2004) “How Sociology can Save Bioethics...Maybe”, *Sociology of Health and Illness*

Pavone, Vincenzo (2007) “Moving bioethics beyond Ethics: a new role for the state?” ECPR Joint Sessions, Workshop on “Changing forms of management and governing national health care in Europe: towards new roles for the state?” Helsinki.

Twine, R. (2005) “Constructing critical bioethics by deconstructing culture/nature dualism,” *Medicine, Health Care and Philosophy* 8:285-295.

Haimes, E. 2002 “What can the Social Sciences contribute to the study of Ethics? Theoretical, Empirical and Substantive Considerations,” *Bioethics* 16(2):89-113

Haimes, E. and R. Williams (2007) Sociology, ethics, and the priority of the particular: learning from a case study of genetic deliberations”, *The British Journal of Sociology*, 58(3):457-476

Rose, N. (2001) “The Politics of Life Itself” *Theory, Culture & Society* 18(6):1-30

Spallone, P. (2000) “Putting Sociology on the bioethics map” in J. Eldridge et al (eds) *For Sociology*, Durham: Sociology Press

Galston, Arthur W. & Emily G. Shurr (2001) *New Dimensions in Bioethics: Science, Ethics and the Formulation of Public Policy*, Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

Roy, D.J., B.E. Wynne and R.W. Old (1990) *Bioscience and Society*, New York: John Wiley and Sons.

Κούση, Μ. (2010) «Πολιτικές Ζωής και Επιτροπές Βιοηθικής» στο Μ. Κούση, Μ. Σαματάς και Σ. Κονιόρδος (επιμ.) *Εξουσία και Κοινωνία: Δωρήματα στον Κωνσταντίνο Τσουκαλά*, Αθήνα: Καστανιώτης.

Gottweis, et al (2013) «Συμμετοχική Διακυβέρνηση και Θεσμική Καινοτομία: Συμπεράσματα και Συστάσεις για τη Διακυβέρνηση της Ζωής» στο Χ. Λούης και Σ. Τσινόρεμα (επιμ.) *Βιοηθική: Αρχές, Μέθοδοι και Ζητήματα Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης*.

Ζητήματα Διανεμητικής Δικαιοσύνης & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Bankowski, Z. and J.H.Bryant (1994) *Poverty, Vulnerability, and the Value of Human Life: A Global Agenda for Bioethics*, Geneva: CIOMS.

Fox, Michael (2001) *Bringing Life to Ethics: Global Bioethics for a Humane Society*, Albany: State University of New York Press.

Φλογαϊτη, Ε. (1999) “Η φύση στην περιβαλλοντική εκπαίδευση” Μ. Μοδινός και Η. Ευθυμιόπουλος *Η Φύση στην Οικολογία*, Αθήνα: Στοχαστής/ΔΙΠΕ

Tausig, M. S. Subedi & J. Subedi (2007) “The bioethics of medical research in very poor countries” *Health* 11(2): 145-161.

I. Περιβάλλον, Ήθική & Παγκοσμιοποίηση

- 7.11. 13**
- Mulberg, Jon (2003) “Environment and Sociology: the state of the debate” *Global Environmental Politics* 3(1)
- Spaargaren, G., Mol, A. and Buttel F.H. (eds) (2000) *Environment and Global Modernity*. London: SAGE
- Steve Rayner and Elizabeth Malone (1998) (eds) *Human Choice and Climate Change*, vol. 1, 4. Columbus Ohio: Batelle Press.
- Σταυρακάκης, Γ. (επιμ.) (1998) *Φύση, Κοινωνία και Πολιτική* Αθήνα: Νήσος
- Benton,T (1998) “Rights and justice on a shared planet: more rights or new relations?” *Theoretical Criminology* 2(2):149-175.
- Barry, J. (1999) *Rethinking Green Politics: Nature, Virtue and Progress*. London: Sage
- Stephen M. Gardner (2006) A Perfect Moral Storm: Climate Change, Intergenerational Ethics and the Problem of Moral Corruption, *Environmental Values* 15: 397-413
- Kenneth A. Gould and Tammy L. Lewis (2008) *Twenty Lessons in Environmental Sociology*, Oxford University Press.
- Πρωτοπαπαδάκης, Ευάγγελος Δ. και Ευάγγελος Ι. Μανωλάς (Επιμ.), 2012, *Περιβαλλοντική Ήθική: Προκλήσεις και Προοπτικές για τον 21ο Αιώνα*, Ορεστιάδα: Τμήμα Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.
<http://www.solon.org.gr/downloads/Ev.Protopapadakis,%20Ev.Manolas,%20Environmental%20Ethics.pdf>
- 14.11.13**
- Παραγωγή, Κατανάλωση & Περιφαλλοντική Δικαιοσύνη**
- Michael R., Redclift and Graham Woodgate (eds) *The International Handbook of Environmental Sociology* (2nd edition), Cheltenham: Edward Elgar
http://www.e-elgar.co.uk/Bookentry_Main.lasso?id=13276
- Schnaiberg, A. (1980). *The environment: From surplus to scarcity*. New York: Oxford University Press. <http://media.northwestern.edu/sociology/schnaiberg>
- Schnaiberg, A., Pellow, D.N. and Weinberg, A.S. (2002). “The treadmill of production and the environmental state.” Pp. 15-32 in Arthur P.J.Mol & Frederick H. Buttel. editors. *The Environmental State Under Pressure*. Amsterdam: Elsevier Science.
- Buttel, F. (2003) “The Treadmill of Production: An Appreciation, Assessment and Agenda for Research” Symposium on Environment and the Treadmill of Production, University of Wisconsin-Madison, 31 October
- Jamison, Andrew (2001) *The Making of Green Knowledge: Environmental Politics and Cultural Transformation*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Fischer, F. and M. Hager (1999): *Living with Nature - Environmental Politics as Cultural Discourse*, Oxford University Press
- Neumayer, E. (2007) “A missed opportunity: The Stern Review on climate change fails to tackle the issue of non-substitutable loss of natural capital” *Global Environmental Change* 17:297-301.
- Huber, J. (2008) Pioneer countries and the global diffusion of environmental innovations: theses from the viewpoint of ecological modernization theory, *Global Environmental Change* 18:360-367.
- *Γκίντενς, Α. (2010) “Ρίσκο” στο Γκίντενς, Α. *Ο Κόσμος των Ραγδαίων Άλλαγών: πώς επιδρά η παγκοσμιοποίηση στη ζωή μας*, Αθήνα: Μεταίχμιο
- Γκίντενς, Α. (2012) *Η Πολιτική των Κλιματικών Άλλαγών*, Αθήνα: Μεταίχμιο

Λουλούδης, Λ., Β. Γεωργιάδου, Γ. Σταυρακάκης (1999) *Φύση, Κοινωνία, Επιστήμη στην εποχή των “Τρελών Αγελάδων”*: Διακινδύνευση και Αβεβαιότητα. Αθήνα: Νεφέλη.

21.11.13 Κινήματα Περιβαλλοντικής Δικαιοσύνης

Pellow, D. N. (2002). *Garbage Wars: The Struggle for Environmental Justice In Chicago*. Cambridge, MA: MIT Press.

Pellow, D.N. and Park, L.S. (2002). *The Silicon Valley of Dreams: Environmental Injustice, Immigrant Workers, and the High-Tech Global Economy*. New York: New York University Press.

Roberts, T. J. and M. M. Toffolo-Weiss (2001) *Chronicles from the Environmental Justice Frontline*, Cambridge: Cambridge University Press.

*Van der Heijden. H-A (1999) “Environmental Movements, Ecological Modernization and Political Opportunities Structures,” *Environmental Politics* 8(1):199-218.

Merchant, C. (1999) “Partnership Ethics and Cultural Discourse: Women and the Earth Summit,” in F. Fischer and M. Hager (eds) *Living with Nature: Environmental Politics as Cultural Discourse*, Oxford: Oxford University Press.

Οικολογικός Εκσυγχρονισμός, Αειφορικότητα & Κοινωνικές Ανισότητες

Agyeman, J., R. D. Bullard and B. Evans (2003) *Just Sustainabilities: Development in an Unequal World*, London: Earthscan.

Baker, S. M. Kousis, D. Richardson, & S. Young (1997) *The Politics of Sustainable Development: theory, policy and practice within the European Union*, London: Routledge

Baker, Susan (2007) ‘Sustainable development as symbolic commitment: Declaratory politics and the seductive appeal of ecological modernisation in the European Union’, *Environmental Politics*, 16:2,297-317

Mol, A. (2002) “Ecological Modernization and the Global Economy” *Global Environmental Politics*, 2(2):92-114.

Cohen, M.J. (1998) “Sustainable Development and Ecological Modernization” in D. Requier-Desjardins, C. Spash and J. van der Straaten *Environmental Policy and Societal Aims*, Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

David H Pellow, Allan Schnaiberg and Adam S Weinberg 2000 'Putting the Ecological Modernisation Thesis to the Test: The Promises and Performance of Urban Recycling' *Environmental Politics*, special issue 9(1)

Sonnenfeld (2008) “Globalization and environmental governance: Is another world possible?” Special Issue of *Global Environmental Change* 18:341-342.

II. Ιατρική, Ηθική και Κοινωνία

28.11.13 [Barbara Katz Rothman](#), [Elizabeth M. Armstrong](#), [Rebecca Tiger](#) (2008)

[Bioethical Issues, Sociological Perspectives, Volume 9 \(Advances in Medical Sociology\)](#) ([Advances in Medical Sociology](#)) ([Advances in Medical Sociology](#))
JAI Press

Bosk.L (2001), “Irony, Ethnography and Informed Consent” in Hoffmaster, B. (ed) *Bioethics in Social Context* Philadelphia: Temple University Press.

Holloway, Karla FC (2011) *Private Bodies, Public Texts*, Duke University Press.

Corrigan, O. (2003) “Empty Ethics: the problem with informed consent,” *Sociology of Health & Illness* 25(3):768-792.

Schettler, Solomon, Valenti, Huddle (1999) *Generations at Risk: Reproductive Health and the Environment*, chapter 8. London: MIT Press.

Ellis, C. & A.P.Boschner 1999. "Bringing emotion and personal narrative into medical social science," *Health* 3(2): 229-37.

Pletsch, P.K. and P.E. Stevens 2001. "Children in Research: Informed Consent and Critical Factors Affecting Mothers" special issue on Informed Consent With Families of Ill Children *Journal of Family Nursing* 7(1):90-70.

5.12.13 Η Κοινωνιολογική Προσέγγιση

Θεωρητικές Προσεγγίσεις

De Vries, R. and J. Subedi (eds) (1998) *Bioethics and Society: Constructing the Ethical Enterprise*, Prentice-Hall.

Hoffmaster, B. (ed) (2001) *Bioethics in Social Context* Philadelphia: Temple University Press.

Parsi, Kayhan.(2007) «[Media and Health: Are Bioethicists Just Another Interest Group?](#)» *American Journal of Bioethics*, Vol. 7 Issue 8, p18-19

De Vries, R. (1995) "Toward a Sociology of Bioethics: a joint review" *Qualitative Sociology*, 18(1).

Mary Dixon-Woods & Charles L. Bosk (2011): Defending Rights or Defending Privileges?, *Public Management Review*, 13:2, 257-272

Αικ. Ασπραδάκη, Διδάκτωρ Βιοηθικής, Πανεπιστήμιο Κρήτης
«Ασθενείς σε μη- αναστρέψιμη κωματώδη κλινική κατάσταση: Αρχές Βιοηθικής και κοινωνικά κινήματα»

Anspach, R. and D. Beeson (2001) "Emotions in Medical and Moral Life," in Hoffmaster, B. (ed) *Bioethics in Social Context* Philadelphia: Temple University Press.

Halpern, S. (2001) "Constructing Moral Boundaries: Public Discourse on Human Experimentation in Twentieth Century America," in Hoffmaster, B. (ed) *Bioethics in Social Context* Philadelphia: Temple University Press.

Anspach, Renee R. (1993) *Deciding Who Lives: Fateful Choices in the Intensive-Care Nursery*. University of California Press.

Zussman, Robert (1992) *Intensive Care: Medical Ethics and the Medical Profession*. University of Chicago Press.

Rothman, David J. (1991) *Strangers at the Bedside: A History of How Law and Bioethics Transformed Medical Decision Making*. Basic Books.

Bosk, Charles L. (1992) *All Gods Mistakes: Genetic Counseling in a Pediatric Hospital*, University of Chicago Press.

Nettleton, K. (2002) *Κοινωνιολογία της Υγείας και της Ασθένειας*. Αθήνα: Δαρδανός

McGrath, Henderson and Holewa (2006) "Patient-Centred Care: Qualitative Findings on Health Professionals' Understanding of Ethics in Acute Medicine" *Bioethical Inquiry* 3:149-160.

Κώστας Γκούνης (Τμήμα Κοινωνιολογίας)

Ενήμερη Συγκατάθεση (informed consent) και το δικαίωμα της πληροφόρησης (the right-to-know)

Gounis,K. (1996)" Urban Marginality and Ethnographic Practice: On the Ethics of Fieldwork" *City & Society, Annual Review*, pp.108-118.

<http://www.soc.uoc.gr/socmedia/protected/Kousis/KOIN1/Health/Informed%20Consent/>

12.12.13

Ρίσκο, Υγεία & Περιβάλλον: Δομικές Αλλαγές & Εντάσεις

Hess, D. (2004) "Health, the Environment and Social Movements", special issue of *Science as Culture*, vol. 13, no. 4.

Coburn, D. (2004) Beyond the income inequality hypothesis: class, neo-liberalism, and health inequalities," *Social Science and Medicine* 58:41-56.

Zavestoski, S. et al "Patient Activism and the struggle for diagnosis: Gulf War illnesses and other medically unexplained physical symptoms in the US" (2004) *Social Science and Medicine* 58(1):161-175.

Οικονόμου, Χ. (2008) «Υγεία και Κοινωνικά Κινήματα: Η αμφισβήτηση της ορθόδοξης ιατρικής,» *Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη* 3(1)

Dixon-Woods, M. et al (2003) "Representing Childhood Cancer: accounts from newspapers and parents" *Sociology of Health & Illness* 25(2):143-164.

Price-Smith, A.T. (2002) *The Health of Nations: Infectious Disease, Environmental Change, and their Effects on National Security and Development*. London: MIT Press.

Schettler, Solomon, Valenti, Huddle (1999) *Generations at Risk: Reproductive Health and the Environment* London: MIT Press.

Chivian, E. M. McCally, H. Hu, A. Haimes (1993) *Critical Condition: Human Health and the Environment*, London: MIT Press.

Shibley, M. and A. Prosterman (1998) Silent Epidemic, Environmental Justice, or Exaggerated Concern?" *Organization and the Environment* 11(1):33-58

Γεωργιάδου, Β. (2002) "Κοινωνία του Ρίσκου και Πολιτική" στο Η. Ευθυμιόπουλος και Μ. Μοδινός (επιμ) *Παγκοσμιοποίηση και Περιβάλλον*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα/ΔΙΠΕ.

McNamara, Beverley. 2001. *Fragile Lives: Death, Dying and Care*. Open University Press.

19.12.13

III. Γενετική & Κοινωνία: Ο Δημόσιος Χώρος

Pilnick, A. (2002) *Genetics and Society: an introduction*, Buckingham: Open University Press.

Bauer, M.W. and G. Gaskell (2002) *Biotechnology: The Making of a Global Controversy*, Cambridge: Cambridge University Press.

Mehta, M.D. and J.J. Gair (2001) "Social, political.legal and ethical areas of inquiry in biotechnology and genetic engineering" *Technology in Society* 23:241-264

Jasanoff, Sheila (2005) *Designs on Nature*, Princeton University Press.

Rose, Hilary (2001) *The Commodification of Bioinformation: The Icelandic Health Sector Database*, London: The Wellcome Trust.

Delanty, G (2002) "Constructivism, sociology and the new genetics" *New Genetics and Society* 21(3).

Gottweis, H., (2002) Stem Cell Policies in the United States and in Germany: Between Bioethics and Regulation, *Policy Studies Journal* 30: 444-469.

Gottweis, H., "The Governance of Genomics", *Critical Public Health* 12: 1-14, 2002.

Cunningham-Burley, S. and A. Kerr (1999) "Defining the 'social': towards an understanding of scientific and medical discourses on the social aspects of the new human genetics" *Sociology of Health and Illness* 21(5):647-668

Gottweis, Herbert (1999): *Genetic Engineering, Scientific-industrial Revolution and Democratic Imagination* (in Gottfried Stocker/Christine Schöpf (Hrsg.): LifeScience (Wien/New York: Springer Verlag).

Rappert, B. (2003) "Biological weapons, genetics and social analysis: emerging responses, emerging issues-I" *New Genetics and Society* 22(3)

United Nations: The Cartagena Protocol on Biosafety
<http://www.biodiv.org/biosafety/about.shtml>

Tutton, R. (2007) "Constructing Participation in Genetic Databases," *Science, Technology & Human Values* 32(2):172-195.

Εμβρυονικά Βλαστοκύτταρα

Wolfgang Bender, Christine Hauskeller & Alexandra Manzei (eds.) (2005) : *Crossing Borders. Cultural, Religious and Political Differences Concerning Stem Cell Research, A Global Approach*; Mönster: agenda Verlag,

Suzanne Holland, Karen Lebacqz & Laurie Zoloth (ed.) 2001: *The Human Embryonic Stem Cell Debate. Science, Ethics, and Public Policy*, Cambridge, Massachusetts & London, England: MIT Press.

Parry, S. (2003). "The politics of cloning: mapping the rhetorical convergence of embryos and stem cells in parliamentary debates". *New Genetics and Society*, Vol. 22 (2), August 2003.

Rose, N. & Novas, C. (2005). "Biological Citizenship". A. Ong & S. J. Collier (eds.): *Global Assemblages. Technology, Politics and Ethics as Anthropological Problems*. Malden, Oxford & Carlton: Blackwell Publishing: 439-463.

Salter, Brian (2006). Chapter 15, Cultural politics and human embryonic stem cell research. In: Andrew Webster (ed.). *New Technologies in Health Care; Challenge, Change and Innovation*, Palgrave Macmillan.

Waldby, C. (2002). "Stem cells, tissue cultures and the production of biovalue". *Health: An Interdisciplinary Journal for the Social Study of Health, Illness and Medicine*, Vol. 6 (3): 305-323.

Waldy, C. & Squier, S. (2003). "Ontogeny, Ontology, and Phzlogeny: Embryonic Life and Stem Cell Technologies", *Configurations*, Vol. 11: 27-46.

Williams, C., Jenny, K. & Henderson, L. (2003). "Envisaging the embryo in stem cell research: rhetorical strategies and media reporting of the ethical debates", *Sociology of Health & Illness*, Vol. 25 (7): 793-814.

9.1.14 Γενετικός Έλεγχος

Markens, S. (2002) "Invisible Women: Gender, Genetics and Reproduction" in Alper, Ard, Asch, Beckwith, Conrad and Geller (eds) *The Double-Edged Helix: Social Implications of Genetics in a Diverse Society*, London: The Johns Hopkins University Press.

Beeson, D. and T. Duster (2002) "African American Perspectives on Genetic Testing" in Alper, Ard, Asch, Beckwith, Conrad and Geller (eds) *The Double-Edged Helix: Social Implications of Genetics in a Diverse Society*, London: The Johns Hopkins University Press.

Pilnick, A. (2002) "What 'most people' do: exploring the ethical implications of genetic counseling." *New Genetics and Society* 21(3)

Νέες τεχνολογίες & Κοινωνιολογία της αναπαραγωγής

Braun, Kathrin/Gabriele Abels (2003): Feminist Policy Analysis and Biomedicine. In: *Swiss Political Science Review*, Special Edition.

Ginsburg, Faye D. and Rayna Rapp. 1995. *Conceiving the New World Order: The Global Politics of Reproduction*. University of California Press.

Rapp, Rayna. 2000. *Testing Women, Testing the Fetus: the social impact of amniocentesis in America*. Routledge

Kent, Julie. 1999. Social Perspectives on Pregnancy and Childbirth for Midwives, Nurses, and the Caring Professions. Open University Press.

Αγρο-Τροφικά Ζητήματα

Friedland, W.H. (2007) "Chasms" in agrifood systems: rethinking how we can contribute" *Agriculture and Human Values* 25(2): 197-201.

Lawrence, G. J. Norton & F. Vanclay (2001) "Gene Technology, agri-food industries and consumers" in R. Hindmarsh and G. Lawrence (ed) *Altered Genes II, the future?* Melbourne: Scribe Publications.

Buttel, Frederick H. 2003 "The Global Politics of GEOS: The Achilles' Heel of the Globalization Regime?" in *Engineering Trouble Biotechnology and Its Discontents* ed. R.A. Schurman and D. D. Takahashi Kelso, London: University of California Press.

Υπουργείο Γεωργίας (2000) "Εθνική Στρατηγική για τους Γενετικούς Πόρους" *Πρακτικά Συνεδρίου "Γεωργία και Περιβάλλον"* Κέντρο Γαία-Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας.

Toke, D. (2002) "Ecological modernisation of GM food" *Environmental Politics*, 11 (3): 145-163.

Beckwith, J-A, et al (2003) "Public Perceptions of plant biotechnology – a focus group study" *New Genetics and Society* 22(2)

Konefal, Jason and Lawrence Busch. 2006. *The Changing Structure of Agriculture: Non-genetically Modified Corn and Soybeans in the 21st Century*. East Lansing, MI: Institute for Food and Agricultural Standards, Michigan State University

16.1.14 MME, Κοινωνικά Κινήματα

Conrad, P. (2002) "Genetics and Behavior in the News: Dilemmas of a Rising Paradigm" in Alper, Ard, Asch, Beckwith, Conrad and Geller (eds) *The Double-Edged Helix: Social Implications of Genetics in a Diverse Society*, London: The Johns Hopkins University Press.

Gutteling et al (2002) "Media Coverage 1973-1996: trends and dynamics" in Bauer M.W. & G. Gaskell *Biotechnology: The making of a global controversy* Cambridge: Cambridge University Press.

Bauer,M. and H. Bonfadelli (2002) "Controversy, media coverage and public knowledge," in Bauer M.W. & G. Gaskell *Biotechnology: The making of a global controversy* Cambridge: Cambridge University Press.

Nerlich, B. and D.D. Clarke (2003) "Anatomy of a media event: how arguments clashed in the 2001 human cloning debate" *New Genetics and Society* 22(1)

Kousis, Maria (2010) "New Challenges for 21st century Environmental Movements: Agricultural Biotechnology and Nanotechnology", In Michael R., Redclift and Graham Woodgate (eds) *The International Handbook of Environmental Sociology* (2nd edition), Cheltenham: Edward Elgar

Οργάνωση: θεσμικοί & μη-θεσμικοί παράγοντες

Στέλλα Ζαμπαρλούκου, (2004) *Κοινωνικο-οικονομικές διαστάσεις της τεχνολογίας και της ανάπτυξης: η περίπτωση της βιοτεχνολογίας στην Ελλάδα*, Αθήνα: Παπαζήση

Στέλλα Ζαμπαρλούκου (2002) “Δημόσιες Πολιτικές και Εθνικό Σύστημα Καινοτομίας: η περίπτωση της βιοτεχνολογίας” στο Σ. Ιωαννίδης και Γ. Καλογήρου (επιμ.) *Η Ελληνική Επιχείρηση στην Οικονομία της Γνώσης*, Αθήνα: Θεμέλιο.

Bauer M.W. & G. Gaskell (2002) “Towards a social theory of new technology,” in Bauer M.W. & G. Gaskell *Biotechnology: The making of a global controversy* Cambridge: Cambridge University Press.

IV. Νανοτεχνολογία & Βιοηθική

Kjølberg, Kamilla & Fern Wickson (2007) Social and Ethical Interactions with Nano: Mapping the Early Literature *Nanoethics* (1):89-104

Renn, O. and M. C. Roco (2006) Nanotechnology and the need for risk governance. *Journal of Nanoparticle Research* 8: 153–191

Schummer, Joachim (2007) The Impact of Nanotechnologies on Developing Countries. In: Fritz Allhoff, Patrick Lin, James Moor & John Weckert (eds.), *Nanoethics: The Ethical and Social Implications of Nanotechnology*, Hoboken, NJ: Wiley, pp. 291-307.

[Alison G. Anderson](#), [Alan Petersen](#), [Clare Wilkinson](#) and [Stuart Allan](#)
Nanotechnology, Risk and Communication, Palgrave Macmillan 2009

01.02.14 Παρουσιάσεις Εργασιών (Ημερίδα)

Στη Κλειστή Συλλογή, για όσους ενδιαφέρονται, υπάρχουν τα παρακάτω:

Giddens, A. 2001, *Κοινωνιολογία*, Αθήνα: Δαρδανός,

Κυριαζή, N. 1998 *Η Κοινωνιολογική Έρευνα*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Robson, C. (2007) *Η Έρευνα του Πραγματικού Κόσμου*. Αθήνα: Gutenberg.

Σχετικές Ιστοσελίδες

Institute for Food and Agricultural Standards
<http://ifas.msu.edu/>

Focussing on selected key areas of the 6th EU Framework Programme for Research and Technology, PAGANINI investigates the ways in which participatory practices contribute to problem solving in a number of highly contentious fields of EU governance. PAGANINI looks at a particular dynamic cluster of policy areas concerned with what we call “the politics of life”: medicine, health, food, energy, and environment.
<http://www.univie.ac.at/LSG/paganini/>

<http://www.nottingham.ac.uk/igbis/>
Institute of genetics, biorisks & society

<http://mitpress.mit.edu/catalog/item/default.asp?id=D9A63EF7-36B1-4E33-9ED7-ED9A93E6C09E&ttype=4&tid=4&mode=s>
Global Environmental Politics (an MIT Press journal)

United Nations: The Cartagena Protocol on Biosafety
<http://www.biodiv.org/biosafety/about.shtml>

Νόμος και Φύση
<http://www.nomosphyysis.org.gr/>

Ευώνυμος Οικολογική Βιβλιοθήκη
<http://www.evonymos.org>

Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής,
<http://www.minenv.gr/>

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (αρχική σελίδα)
<http://www.minagric.gr>

Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών: Περιβαλλοντική Γωνία
http://www.ekke.gr/estia/gr_pages/gr_index.htm

Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας
<http://www.cres.gr/kape/index.htm>

European Environment Agency (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος)
<http://www.eea.eu.int>

United Nations Environment Programme
<http://www.unep.org>

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΔΙΚΤΥΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ
<http://pandoiko.gr/>

Katina Michael, TEDx event on medical bionics:
<http://www.uberveillance.com/blog/2012/6/21/the-social-implications-of-microchipping-people.html>